

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
VÉDELMI-BIZTONSÁGI SZABÁLYOZÁSI ÉS KORMÁNYZÁSTANI
KUTATÓMŰHELY

VÉDELMI-BIZTONSÁGI SZABÁLYOZÁSI ÉS
KORMÁNYZÁSTANI MŰHELYTANULMÁNYOK

2025/7.

KALOTSA GERGELY

*A védelmi és biztonsági igazgatás területi szerveinek új kihívásai
Magyarországon*

Rólunk

A műhelytanulmány (working paper) műfaja lehetőséget biztosít arra, hogy a még vállaltan nem teljesen kész munkák szélesebb körben elérhetővé váljanak. Ezzel egyrészt gyorsabban juthatnak el a kutatási részeredmények a szakértői közönséghez, másrészt a közzététel a végleges tanulmány ismertségét is növelheti, végül a megjelenés egyfajta védettséget is jelent, és bizonyítékot, hogy a később publikálandó szövegben szereplő gondolatokat a working paper közzétételekor a szerző már megfogalmazta.

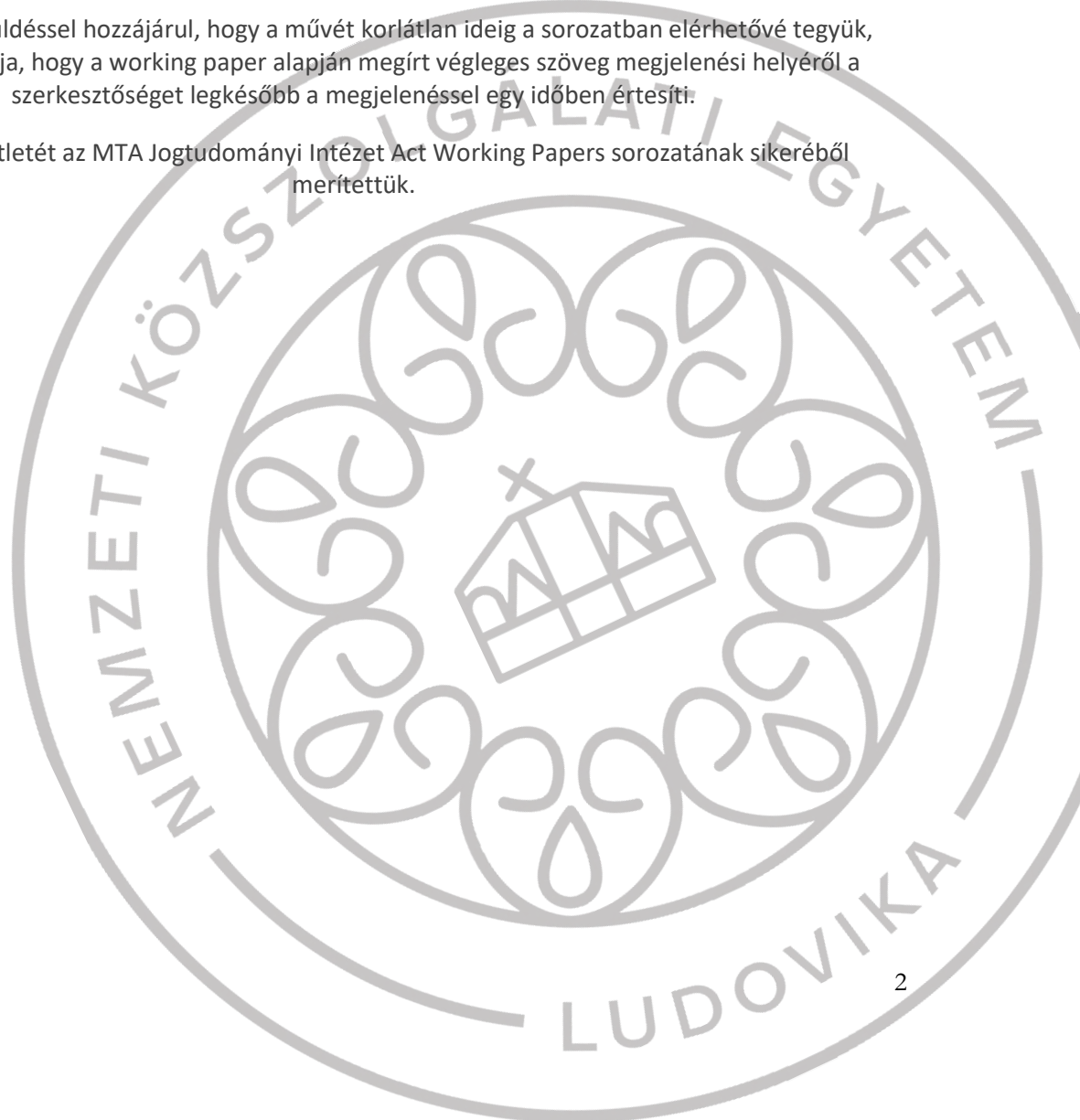
A Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok célja, hogy a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely küldetéséhez kapcsolódó területek kutatási eredményeit a formális publikációt megelőzően biztosítsa, segítve a láthatóságot, a friss kutatási eredmények gyors közzétételét, megosztását és a tudományos vitát.

A beküldéssel a szerzők vállalják, hogy a mű megírásakor az akadémiai őszinteség szabályai és a tudományosság általánosan elfogadott mércéje szerint jártak el. A sorozatban való megjelenésnek nem feltétele a szakmai lektorálás.

A műfaji jellegből adódóan a leadott szövegekre vonatkozó terjedelmi korlát és egységes megjelenési forma nincs, a szerzőtől várjuk az absztraktot és a megjelentetni kívánt művet oldalszámozással, egységes hivatkozásokkal.

A szerző a beküldéssel hozzájárul, hogy a művét korlátlan ideig a sorozatban elérhetővé tegyék, továbbá vállalja, hogy a working paper alapján megírt végleges szöveg megjelenési helyéről a szerkesztőséget legkésőbb a megjelenéssel egy időben értesíti.

A kiadvány ötletét az MTA Jogtudományi Intézet Act Working Papers sorozatának sikeréből merítettük.

Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok 2025/7.

Szerző:

Kalotsa Gergely

Szerkesztő:

Dr. Kádár Pál dandártábornok

Kiadja

Nemzeti Köszolgálati Egyetem

Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely

Kiadó képviselője

Dr. Kádár Pál dandártábornok

ISSN szám

2786-2283

A kézirat lezárva: 2025. november 18.

Elérhetőség:

Nemzeti Köszolgálati Egyetem

Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely

1441 Budapest, Pf.: 60

Cím: 1083 Bp., Ludovika tér 2.

Központi szám: 36 (1) 432-9000

A VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI IGAZGATÁS TERÜLETI SZERVEINEK KIHÍVÁSAI MAGYARORSZÁGON

A védelmi és biztonsági igazgatás szerveinek az elmúlt években számos új vagy eddig még nem tapasztalt intenzitással megjelenő kihívásokkal kellett szembenéznie, akár a Covid-19 világjárvány vagy a mai napig is ható orosz-ukrán konfliktus által generált menekültválság. A védelmi és biztonsági igazgatás sommás tudományos besorolását is érintve, a lényegesebb fogalmak, mint a reziliencia és hibrid hadviselés tisztázása mellett kísérletet teszek annak azonosítására, hogy a világjárvány, illetve az orosz-ukrán konfliktus okozta menekültválság milyen új kihívásokat hozott a védelmi titkárságok részére, erre milyen módon reagáltak, illetve mely jövőbeli fejlesztési irányokat lehet azonosítani a feltárt problémák kiküszöbölésére.

Kulcsszavak: védelmi és biztonsági igazgatás, Covid-19 világjárvány, menekültválság, reziliencia, hibrid hadviselés, védelmi titkárságok

In recent years, the bodies of defence and security administration have had to face numerous new or unprecedented challenges, such as the Covid-19 pandemic or the refugee crisis generated by the Russian-Ukrainian conflict, which is still ongoing today. In addition to the summary scientific classification of defence and security administration, beside clarifying the relevant definitions such as resilience and hybrid warfare, I will attempt to identify the new challenges for the defence secretariat brought by the pandemic and the refugee crisis caused by the Russian-Ukrainian conflict and how they have responded to this, and what kind of future developments can be identified to eliminate the problems emerged.

Keywords: defence and security administration, Covid-19 pandemic, refugee crisis, resilience, hybrid warfare, defence secretariat

Bevezetés

Az elmúlt tíz év számos olyan változást hozott a mindennapi életünkbe, melyek bár nem voltak feltétlenül elképzelhetetlenek, de kiszámíthatatlan megjelenési formájuk, intenzitásuk és diverzifikáltságuk okán egyértelműen újszerűek voltak. Az egyre szélsőségesebb időjárási helyzetek, a túlnépesedés és az ezzel összefüggő illegális tömeges bevándorlás, az eddig nem tapasztalt Covid-19 világjárvány és az orosz-ukrán konfliktus kitörése nyomán hazánkra nehezedő menekültellátás során olyan kihívások értek minket, melyek nyomán mindinkább

¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, doktorandusz.
University of Public Science School of Military Sciences, PhD student.
MTM azonosító: 10100873; ORCID: 0009-0000-5860-5211; e-mail: kalotsa.gergely@gmail.com

fókuszba került a nemzeti szabályozások megfelelősége és a nemzeti ellenálló képesség kérdései. A klasszikus megközelítés, a kizárólag a rendvédelmi szervekre és a Magyar Honvédségre való támaszkodás idejétmúlttá vált, a védelmi rendszereket az összkormányzat, a teljes társadalom és a nemzetközi együttműködés bevonásával szükséges kiépíteni és működtetni, mely során nagymértékben támaszkodni kell a területi védelmi bizottságok és polgármesterek² hatékony feladatellátására. Ez a folyamat gyakorlatilag az eddigi védelmi igazgatás rendszerének védelmi és biztonsági igazgatássá történő átalakításával valósult meg, melynek kutatása kiemelt jelentőséggel bír.³

Igyekszem feltárni azon főbb veszélyforrásokat, melyek alapvetően meghatározzák a védelmi és biztonsági igazgatás működését, mind hazai, mind nemzetközi szempontból, illetve az erre adott szakmai válaszokat és új jogszabályi környezetet. Kísérletet teszek arra, hogy feltárjam a védelmi és biztonsági igazgatás területi rendszerének új kihívásokkal szembeni ellenálló képességét, azonosítva az esetleges további fejlesztési lehetőségeket, illetve ajánlásokat megfogalmazva a szervezési, vezetési és együttműködési rendszerek hatékonyabbá tételére, hiszen a biztonsági környezet változásai következtében az utóbbi évtizedekben megnövekedett a jelentősége a biztonság nem katonai dimenzióinak. A problémát tovább árnyalja, hogy a több szakterületet is érintő kihívások gyakran egyszerre, időben nem elhatárolódva jelentkeznek, mellyel nagy feladatot állítanak a védelmi és biztonsági igazgatás elé.⁴

Az új veszélyek eddig ismert, de védelmi szempontból kevésbé figyelembe vett tendenciák mentén vázolhatóak fel, melyet egyfajta egymásra épülés jellemez, magába foglalva az új multinacionális vállalatok, nemzetközi intézmények tömeges megjelenését és az általuk működtetett irányítási és üzletmodellek krízishelyzetek esetén megnyilvánuló sebezhetőségét. Elég, ha arra gondolunk, hogy veszélyhelyzetben egy lakossági élelmezési feladat megoldásához számolni kell a multinacionális élelmiszerüzletek korlátozott raktárkapacitásaival, megnyúlt logisztikai útvonalaival és külföldi tulajdonosainak a miénktől eltérő érdekeivel, a meglévő és mára már teljesen elektronikus adatbázisok pontatlanságával és hozzáférhetőségük korlátaival.

A korábbi, nagyobb hányadban katonai jellegű fenyegetések mellett az új típusú, leginkább katasztrófavédelmi kompetenciát érintő, biztonságot veszélyeztető faktorok megjelenése maga után vonta az „összveszély-megközelítés” elnevezés bevezetésének szükségességét.⁵ A fenyegetést jelentő helyzeteket tehát átfogó megközelítéssel kell értelmeznünk és az ellenük

---

² MUHORAY Árpád (2019): A katasztrófavédelmi igazgatás rendszere, helye, szerepe a védelmi igazgatási feladatok ellátása során. In: HORNYACSEK Júlia (szerk.): A védelmi igazgatás rendszere és a honvédelmi igazgatással való kapcsolatának elméleti és gyakorlati összefüggései. Budapest: Dialóg Campus. 113.

³ KÁDÁR Pál (szerk.): A védelmi és biztonsági szabályozás magyarországi reformja; Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2024. 7.

⁴ Lásd bővebben: FARKAS Ádám (2021): A több síkú megközelítés jelentősége a védelem és biztonság szabályozásának és szervezésének komplex kutatásaiban, különös tekintettel az Eurázsia-gondolatra. Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok, 2021(9), 5.

⁵ Az összveszély-megközelítés elve érvényesül a kockázatértékelés során, a kritikus infrastruktúrákra és a kritikus szervezetekre készített egyedi kockázatértékelés kiterjed az általános kockázatok mellett az ágazatspecifikus és más, az alapvető szolgáltatások és kritikus szervezetek egyedi sajátosságaira is, a kritikus szervezetek rezilienciájáról és a 2008/114/EK tanácsi irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2022. december 14-i (EU) 2022/2557 európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: CER irányelv) 5. cikkének megfelelően.

való védekezés kormányzati irányítással, a védelmi és biztonsági igazgatás hatékony működésével lehet eredményes.⁶

A védelmi és biztonsági igazgatás megközelítéséből azon eseményeket, „melyek káros következményeinek felszámolásában a katasztrófavédelem részt vesz kiemelt biztonsági kockázatoknak, kihívásoknak, békeidejű válságoknak, természeti eredetű kockázati eseményeknek, súlyos baleseteknek, szándékos eseményeknek, katasztrófáknak, ezek minősített helyzete esetén veszélyhelyzetnek”⁷ nevezzük.

A veszélyek, fenyegetések átfogó módon történő kezelése számos kormányzati és nem kormányzati szervet is érint. A biztonságunkat veszélyeztető tényezők átfogó kezeléséhez ezért összkormányzati megközelítésre van szükség, amellyel összhangban nélkülözhetetlen a válságkezeléssel megbízott intézmények szoros és hatékony együttműködésének és koordinációjának fokozása, erősítve azoknak a biztonsági környezethez alkalmazkodni képes, átfogó kereteit. A sikeres fellépés megköveteli továbbá a kormányzati és az ágazati erőforrások koordinált és koncentrált alkalmazását is.⁸

Feltételezem, hogy a védelmi és biztonsági igazgatás csak akkor tud hatékonyan működni és együttműködni az adott ágazati feladat végrehajtásával érintett szakszervekkel, intézményekkel, ha a védekezéshez, veszélyelhárításhoz szükséges naprakész adatbázisok helyben elérhetőek, valamint az adatbázisok frissítése vármegyei szinten kivitelezhető és kezelhető. Másodsorban a védelmi és biztonsági igazgatás területi, vármegyei szerveinek ellenálló képessége az elmúlt években megkezdett technikai fejlesztések ellenére is bővíthető, egységesíthető lenne, szükségesnek mutatkozik az azonos reziliencia fokozó technikai rendszerek kialakítása és interoperabilitásuk megteremtése.

1. A védelmi és biztonsági igazgatás, mint diszciplína

A védelmi és biztonsági igazgatás megértéséhez szükséges feltárni a tudományokon belül elfoglalt helyét, relációját a többi diszciplínával. A tudományokon belüli meghatározása azért is fontos, hogy megértsük a mélyebb működését, együttműködési rendszereit, illetve a sokoldalúságának tudományos kapcsolódási pontjait. Az így feltárt kapcsolódások segíthetnek eligazodni a védelmi és biztonsági igazgatás egyetemes szerepén és könnyebben megérthetővé válik, hogy mely szakterületek játszanak kiemelt fontosságot a szakmai munka végrehajtása során.

A korábbi, 2022. november 1. előtti paradigma alapján a „védelmi igazgatás” törvényi definíció volt életben. Az eredeti fogalom a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény (Hvt.)⁹ részét képezte, „a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi

⁶ MUHORAY Árpád (2021): A katasztrófavédelem kihívásai a 21. században a Nemzeti Biztonsági Stratégia tükrében. Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok, 2021(16), 15.

⁷ MUHORAY Árpád (2021): A katasztrófák kezelésének perspektívái és összkormányzati kapcsolódások a 21. században. Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok, 2021(8), 7.

⁸ 2144/2002. (V. 6.) Korm. határozat a Magyar Köztársaság nemzeti biztonsági stratégiájáról (NBS1), 2073/2004. (IV. 15.) Korm. határozat a Magyar Köztársaság nemzeti biztonsági stratégiájáról (NBS2), 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról (NBS3).

⁹ 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről.

XCIII. törvény (Vbö.)¹⁰ hatálybalépését követően az igazgatási rendszer súlypontja a katonai szemlélettől távolabbra kerül.”¹¹

A védelmi igazgatás, mint gyűjtőfogalom helyére - a 2022. november 1-jével hatályba lépett védelmi és biztonsági szabályozási reformok hatására - a védelmi és biztonsági igazgatás fogalma lépett. „Az új fogalom a védelem központi kérdéseit egyértelműen kiszélesítette, összkormányzati szintre emelte, az irányítás és a védekezés legfontosabb jogosítványait az átfogó megközelítés jegyében magasabban, a Kormány szintjén szabályozza, szemben a korábbi, alapvetően honvédelmi és belügyi kettős ágazati szabályozásokkal.”¹² A szélesebb spektrumú értelmezés lényegében nagyobb mozgásteret ad a válságkezelés még hatékonyabb végrehajtására, nem leszűkítve a belügyi és honvédelmi ágazatokra, másfelől a Kormány szintjén szélesebb felhatalmazást is ad a válságkezeléssel kapcsolatos intézkedések meghozatalára.

A tudományos térben történő elhelyezés vonatkozásában alapvetően nem a hadtudományokhoz fogunk igazodni, annak ellenére, hogy rendeltetésén, a katonai erők fegyveres alkalmazásán kívül további járulékos tudományágak is tartoznak hozzá, amelyek nem tisztán magára a hadtudományra, hanem más tudományágakra is támaszkodnak, más területekről is merítenek.¹³ Ilyen például a hadseregszervezés, a hadtörténet, a katonaszociológia, a katonai logisztika és a védelmi és biztonsági igazgatás is.

A védelmi és biztonsági igazgatás tehát a közigazgatástudományi, államtudományi szférában értelmezhető, bár számos érintkezése van a hadtudománnyal, hiszen társadalomtudományi gyökerük közös. A hadtudomány alapvetése, hogy a nemzet biztonságát szavatoló erők és eszközök kijelölése, működtetése, illetve ezek folyamatos fejlesztése biztosított legyen, ugyancsak jellemzik a védelmi és biztonsági igazgatást, annak ellenére is, hogy alapvetően a közigazgatás, ezen belül az államigazgatás halmazában működik, magába olvasztva a rendvédelmi igazgatást, a gazdaságmozgósítást, a polgári védelmet – mely metszetet képez a honvédelmi igazgatással, illetve a honvédelmi igazgatáson belül a katonai igazgatás is itt foglal helyet.

A felsorolásból is kitűnik, hogy a védelmi és biztonsági igazgatás egyfajta híd, vagy ha úgy tetszik összekötő szerepet is ellát, hiszen a főbb célkitűzések végrehajtása egyaránt igényel „civil” és katonai oldalt is. Az ország és a fegyveres erők felkészítésének feladata a háborúra, vagy az esetleg agressziók elhárítására – mely a hadtudomány alapcélja is – a védelmi és biztonsági igazgatás egyik, ha nem a legfontosabb feladata. Ezen célok elérésében több tudományterületet is érint a védelmi és biztonsági igazgatás, hasonlóan a hadtudományhoz, hiszen a nemzet felkészítésbe, mint „civil” szálba szorosan illeszkedik a gazdaságmozgósítás, tehát a gazdasági képességek feltérképezése, tartalékképzés, meghagyási rendszer üzemeltetése, illetve a lakosság felkészítése, mint alapvető polgári védelmi feladat.

Összekötő szerep van a honvédelmi igazgatási feladatok végrehajtása során a civil közigazgatási szervek és a honvédelemre kijelölt szervek között, illetve a katonai igazgatás

¹⁰ 2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról

¹¹ TILL Szabolcs Péter (2023): A védelmi igazgatás alapjai. In: JOBBÁGY Zoltán (szerk.): A honvédelem alapjai. Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2023. 154.

¹² KÁDÁR Pál (2024): Közigazgatás, védelmi és biztonsági igazgatás, katonai igazgatás – Fókuszban a Területi Védelmi Bizottságok és a kormányzás folyamatosságának összefüggései. Honvédségi Szemle, 2024(1), 2.

¹³ BODA Mihály (2023): A háborús ideológiák története: a háború igazolása Nyugat-Európában és Magyarországon az ókortól a 20. század végéig. Ludovika Egyetemi Kiadó. 9-10.

tekintetében az ország fegyveres védelme feltételeinek a megteremtése érdekében a jogalanyok honvédelmi kötelezettségeinek és önként vállalt honvédelmi feladatainak tervezésében és végrehajtásában a kijelölt katonai alakulatokkal. A tisztán katonai oldalt kiemelve a védelmi és biztonsági igazgatás működteti a szövetségi kötelezettségből fakadó egyéb feladatokat, mint a Befogadó Nemzeti Támogatás. A fent röviden kifejtett hármas tagoltság részletezése alapján a védelmi és biztonsági igazgatás, mint a társadalomtudományokon belüli – a közigazgatástudomány részeként értelmezhető - járulékos diszciplína azonos alapcélokkal rendelkezik a szintén a társadalomtudományok családjába tartozó hadtudománnyal, támogatva annak főbb célkitűzéseit.

A védelmi és biztonsági igazgatás feladat- és szervezetrendszere tehát a közigazgatás nagy rendszerén belül helyezkedik el, amely Magyarország Kormánya irányítása mellett Hazánkat és annak állampolgárait veszélyeztető fenyegetésekkel és támadásokkal szembeni fellépésre létrehozott, illetve jogszabályban ilyen feladatra kijelölt állami szervek központilag összehangolt tervező, végrehajtó és rendelkező tevékenységét fedi.¹⁴

A behatárolásából látható, hogy sokféle, számos szakterületet érintő szervezési, együttműködési tevékenységet kell kifejtenie és területi szinten is elengedhetetlen az együttműködési rendszerek hatékony üzemeltetése és az ellenállóképesség fokozása, mely kapcsán elméleti mintaként szolgálhat „a golyó és tál modellje,”¹⁵ amely egy rendszer külső körülményeiben megváltozó kihívásokra adott eltérő válasz lehetőségeit írja le. Ennek során a rendszer három eltérő módot választhat a reagálásra: megpróbálhat ellenállni a kihívásoknak, alkalmazkodhat, vagy átalakulhat.¹⁶

Az ellenálló képesség fogalom körül zavar alakult ki a biztonságpolitikai kutatásokban, úgy is mondhatnánk, hogy divatos fogalom lett, amit azonban szinte mindenki másképpen értelmez és használ. Az általunk használt ellenállóképesség (*resilience*) fogalma¹⁷ eredetileg az ökológia

¹⁴ KÁDÁR Pál (2024): Közigazgatás, védelmi és biztonsági igazgatás, katonai igazgatás – Fókuszban a Területi Védelmi Bizottságok és a kormányzás folyamatosságának összefüggései. Honvédségi Szemle, 2024(1), 18.

¹⁵ „A rezilienciaelmélet heurisztikus illusztrációjaként képzeljünk el egy márványgolyót egy tálban és egy vázát, melyeket asztalra helyezünk. Ezek két különböző rendszert képviselnek, a márványgolyó nyugalmi egyensúlyban van, és a tál alján mozdulatlanul marad. Ha az asztalt meglökjük, a golyó gurulni kezd, de e két edényen belül másképp viselkedik. (...) A rezilienciaelmélet tehát a rendszerek zavarainak és az exogén és endogén folyamatokra adott reakcióinak konceptualizálása, ami három lehetséges eredményt eredményez: reziliencia (*resilience*), alkalmazkodás (*adaptation*) és átalakulás (*transformation*). A golyó a tálban ellenállhat az exogén hatásoknak és visszatérhet a kiindulási állapotába (reziliencia). Az így nyert tudásra alapozva a tálát le lehet cserélni egy kíváncsibb, a zavaroknak ellenálló, magasabb peremmel rendelkező vázára, amely a reakciók módosításával csökkenti az átlendülés lehetőségét (adaptáció). Másrészt a golyó kieshet az adott tálból egy másik tálba, ami a golyót egy másik rendszerbe helyezi, megváltozott küszöbértékekkel és viselkedéssel (átalakulás). Különböző zavarok eltérő eredményekre vezethetnek az egyes formáknál, hiszen egy erős szél felboríthatja a vázát, de a tálát nem, vagy egy földrengés kiugraszthatja a golyót a tálból, de a magas vázából nem.”

J. B. Ruhl: „General design principles for resilience and adaptive capacity in legal systems-with applications to climate change adaptation” North Carolina Law Review 2011/5. 1373. Idézi: Goto Erik – Lőrincz Viktor Oliver: Reziliencia, alkalmazkodás, kognitív modellek és a jog; In: Gárdos-Orosz Fruzsina (szerk.) A magyar jogrendszer rezilienciája 2010–2020, ORAC Kiadó Kft., 2022. 97.

¹⁶ TILL Szabolcs Péter (2025): Az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős szervezetek és infrastruktúrák szabályozása. Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok, 2025(4), 5.

¹⁷ Lásd bővebben: KASSAI Károly (2023) : Az ellenálló képességre (Resilience) vonatkozó NATO, EU általános követelmények fontosabb megjelenéseinek áttekintése. Military and Intelligence CyberSecurity Research Paper 2023(8), illetve: NATO Resilience and Article3; https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132722.htm (Letöltés: 2025. 11.10.)

tudományából ered, ahol egy ökoszisztéma változásokra adott reagáló, illetve fennmaradási képességét írták le vele.¹⁸ Ez az elképzelés gyorsan elterjedt más összetett együttthatásokat kutató tudományterületeken is. Ma már különböző obszervációs szinteken (egyéni, közösségi, állami vagy szupranacionális) és számos tudományterületen alkalmazzák, a pszichológiától a közgazdaságtanig,¹⁹ majd idővel pedig a biztonságpolitika tudományterületén is elterjedt a fogalom használata. Az elterjedés napjainkra olyannyira népszerűvé vált, hogy talán nem túlzás, ha kijelentjük, hogy a biztonságpolitikai gondolkodás egyik alaptézise lett. A biztonságpolitikában reziliencia alatt elsősorban az államok, a társadalmak felkészültségét és „ellenálló képességét” értjük a különböző fenyegetésekkel szemben, vagyis egyfajta alkalmazkodóképességről beszélünk. Azért is lényeges meghatározni az ellenálló képesség fogalmát, hogy jobban megértsük a fontosságát a védelmi és biztonsági igazgatás területi működtetése és együttműködési rendszere aspektusából. Egy jól alkalmazkodó, magas ellenálló képességű rendszer önmagában is megállíthat vagy elrettenthet egy támadót szándékától, de mindenképpen kevésbé kitett a mai világban már elterjedt hibrid támadásokkal²⁰ szemben, még akkor is, ha alapvetően nem kinetikus támadásra, vagyis katonai erővel történő klasszikus értelemben vett erő alkalmazására gondolunk, hanem a rendszert, jelen esetünkben a védelmi és biztonsági igazgatási rendszert és annak szerveit érő úgynevezett nem-kinetikus támadásokra.²¹

Önmagába véve a hibrid támadást, de inkább a hibrid háború fogalmát az alábbiak szerint definiálhatjuk: „a mindkét szemben álló állami fél és számos nem állami cselekvő által alkalmazott hibrid fenyegetések magukban foglalják a háborúzás különböző módozatainak teljes spektrumát, ideértve a konvencionális képességeket, az irreguláris harcászatot és harcrendet, a terrorista tetteket, amelyek megkülönböztetés nélkül alkalmazott kényszerrel és erőszakkal járnak együtt, illetve a kriminális tevékenységet.”²² A meghatározásból látható, hogy bár alapvetően államok közötti konfliktus is lehet hibrid, ugyanakkor ezek végrehajtásában nem állami szereplők is részt vehetnek. Elmondható, hogy az államok a kisebb célok elérése érdekében indirekt módon, nem kinetikus támadásokat hajtanak végre,²³ mely értelmezhető a clausewitz-i háborúdefiníció akaratkritériuma alapján az állami akarat érvényesítésének egy módszereként.²⁴

¹⁸ Lásd bővebben a pszichológiai megközelítést a reziliencia fogalmának: KUSLITS Béla (2015): Reziliencia társadalmi és ökológiai rendszerekben. *Alkalmazott Pszichológia* 2015 (1), 27-41.

¹⁹ Lásd bővebben a közgazdaságtani megközelítést: HALMAI Péter (2021): Középpontban a reziliencia. A Gazdasági és Monetáris Unió mélyülésének egyes mechanizmusai. *Pénzügyi Szemle* 2021 (1). 7-31.

²⁰ Lásd bővebben: RESPERGER István (2018): A válságkezelés és a hibrid hadviselés. Dialóg Campus Kiadó, Bp. 2018. 21.

²¹ KÁDÁR Pál – KESZELY László (2022): A nemzeti ellenállóképesség megerősítésének keretszabályai, elvi irányok és várható trendek beazonosítása. Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok, 2022(20), 6-7.

²² HOFFMANN Frank G. (2007): *Conflict in the 21st century: the rise of hybrid wars*. Arlington, VA. Potomac Institute for policy Studies. 8.

²³ BODA Mihály (2022): A Hibrid háború etikája: az igazságos hibrid háború elmélete. In: M. SZABÓ Miklós (szerk.): *A hadtudomány aktuális kérdései*. Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2022. 95-108.

²⁴ A clausewitz-i háborúdefiníció két részének, a magas intenzitású erőszak, mint erőszak-kritérium (kinetikus elem) és az állami akarat érvényesítésének, vagyis az akaratkritériumnak (nem-kinetikus elem) a kettősege alapján. Lásd bővebben: BODA Mihály (2023): Hibrid háború: konfliktusforma a harmónikus béke és a direkt háború között – A hibrid háború katonafilozófiai értelmezése. In: *Lehelyezett kő. Tanulmányok M. Szabó Miklós nyugállományú altábornagy, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja emlékére*. GÓCZE István – PADÁNYI József (szerk.) Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2023. 21-28.

Jelentőségét tekintve az ilyen típusú nem-kinetikus támadások hasonlóan veszélyesek lehetnek a védelmi és biztonsági igazgatás működésére. Gondoljunk csak arra, hogy az adatbázisok, a kommunikáció és még egy riasztási terv is elektronikus formában érhető el, egy olyan világban, olyan kiber-környezetben, ahol egy hagyományos számítógép vagy okos eszköz egy általános internet-hozzáféréssel nem nyújt szinte semmilyen védelmet.²⁵

Jóval nehezebb kérdés a dezinformálás, legyen szó szándékos vagy vétlen változatairól, illetve belső szemszögből a nem megfelelő adatforrás választás és adatszűrés okozta dezinformáció hatásainak vizsgálata. Bár az előbbi lehet egy nem-kinetikus támadási forma, az utóbbi viszont egyértelműen szervezetiirányítási, módszertani kérdés. Sajnos a végkimenetel szempontjából ugyanolyan károkat képes okozni minkét forrásból érkezett információ.

Éppen e veszélyek elkerülése, vagy ha már bekövetkezett a támadás vagy belső hiba, akkor a probléma kezelése és a károk csökkentése érdekében a védelmi és biztonsági igazgatás úgynevezett összekötő-irányítási funkciójára, több szakterületet is magába olvasztó, olykor holisztikus megközelítésre van szükség. A Területi Védelmi Bizottságok (továbbiakban: TVB) összetétele, mind a tagok, mind az állandó meghívottak esetében részben tükrözi a szervezet feladat ellátásához köthető szakági feladatok típusait, úgymint államigazgatási, honvédelmi, katasztrófavédelmi, rendőri, vízügyi, népegészségügyi, büntetés-végrehajtási, polgári védelmi, alkotmányvédelmi, adó és vámügyi, stb; ugyanakkor a felmerülő feladatok tükrében közel sem azonos a szakágak bevonása, illetve bevonásának szükségessége.

2. A COVID-19 pandémia kezelése

A világjárvány egy teljesen új helyzet elé állította az államigazgatást is, hiszen a bevezetendő intézkedések, a végrehajtandó feladatok nagy részben nem voltak ismertek, nehezen voltak prognosztizálhatóak az esetleges kimenetek, így elsőként a jogszabályi keretek felállítása²⁶ vált volna szükségessé elkerülve az ad hoc megoldások alkalmazását, szem előtt tartva, hogy ily módon a válsághoz kapcsolt döntési folyamatok már jó előre kialakíthatóak, begyakorolhatóak.²⁷ Mégis a világjárvány, az újszerűsége, intenzitása és előrehaladásának mértéke miatt rákényszerítette a védekezésben részt vevőket az azonnali, „ad hoc” megoldások alkalmazására. A védekezésben részt vett és a témában érdekelt szakemberek, úgy vélem, a mai napig emlékeznek a 1101/2020. (III. 14.) kormány határozatra, mely 11 akciócsoport felállításával a koronavírus elleni hatékony védekezés érdekében dinamizálták az államszervezet működését.²⁸

²⁵ Más oldalról megközelítve, pont ez a sebezhetőség nyújt lehetőséget a nemzetbiztonsági szervek részére a különböző terrorista szervezetek azonosításában és megfigyelésében, gondoljunk akár az OSINT (open source intelligence), vagyis a nyilvános forrásokból elérhető adatok megszerzésének módszerére.

²⁶ Lásd például a 1012/2020. (I. 31.) Korm. határozat a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs felállításáról; 297/2020. (VI. 24.) Korm. rendelet a Gazdaságvédelmi Operatív Törzs felállításáról és feladatairól; 1088/2022. (II. 24.) Korm. határozat a Nemzetbiztonsági Operatív Törzsről.

²⁷ KÁDÁR Pál (szerk.): A védelmi és biztonsági szabályozás magyarországi reformja; Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2024. 270.

²⁸ 1101/2020. (III. 14.) Korm. határozata koronavírus elleni védekezés kapcsán szükséges további intézkedésekről. A Kormány határozat által létrehozott 11 akciócsoport: Koronavírus Oktatási Akciócsoport, Mobil Járványkórház Létrehozásáért Felelős Akciócsoport, Magyar Vállalatok Biztonságáért Felelős Akciócsoport, Nemzetközi Koordinációért Felelős Akciócsoport, Kommunikációs Akciócsoport, Rendkívüli Jogrendi Szabályozásért Felelős Akciócsoport, Koronavírus Pénzügyi Akciócsoport, Gazdasági Újraindítási Akciócsoport, Koronavírus Kutató

A területi igazgatás a Covid–19 világjárvány elleni védekezés során kimagasló teljesítményt nyújtott, a helyi védekezés megszervezésében és a központilag kiadott intézkedések vármegyei és helyi szintű végrehajtásában megkerülhetetlenül fontos szerepet játszott. Nem túlzás, ha azt állítjuk, hogy a járvány kezelésében mintegy fokmérője is volt a teljes védelmi rendszer működésének. Szükségesnek mutatkozik kiemelni, hogy központi szinten a járvány kezelése során jóval több rögtönzés végrehajtására volt szükség, mint területi szinten; amelyből az a következtetés is levonható, hogy vármegyei dimenziókban a rendszer alapműködését nem is lett volna célszerű jelentősen módosítani, a meglévő szabályzók mellett is hatékony működés volt lehetséges. A területi védelmi bizottságok hatásköreinek megfelelő ismerete és azok megfelelő szinten történő alkalmazása a védelmi rendszer egésze aspektusából kulcsszerepet játszik, hiszen egyes védekezési és védekezést előkészítő hatósági tevékenységek végre sem hajthatóak ezek nélkül, melyek azonban legalább két oldalon keletkeztetnek kötelezettséget és kívánnak meg adekvát hozzáállást. Egyrészt a védekezésben részt vevő katonai szervezeteknek tudniuk kell, mit várhatnak el a területi igazgatás szerveitől, milyen időigénnyel és szakmai tartalommal várható ezek végrehajtása. Természetesen az sem lenne helyénvaló, sem pedig indokolt, hogy a közigazgatáshoz vagy a területi védelmi bizottságokhoz delegált feladatokat vegye át a haderő. Másodsorban azonban lényeges, hogy a területi közigazgatási szerveknek ténylegesen képesnek kell lenniük a tőlük elvárt, védelmi szempontból releváns igazgatási tevékenység megfelelő szintű és megfelelő időben történt elvégzésére, mely hiányában a teljes haderő katonai képességei sem alkalmazhatóak megfelelő hatásfokkal – szélsőséges esetben akár a védelmi képességek teljes ellehetetlenülésével is számolnunk kell.²⁹

Míg a Covid-19 pandémia alatt a területi védelmi titkárságok a normál működés mellett nagyrészt a népegészségügyi feladatok támogatását láttak el, szervezték az oltások lebonyolítását, koordinálták a vakcinaszállításokat, fertőtlenítési feladatokat, addig nagyban támaszkodni kellett a titkárságok helyismeretére és a polgármesterekkel, helyi notabilitásokkal ápolt kapcsolataikra is; mely során nem kizárólag a helyszínek biztosításának megszervezése vált szükségessé, hanem a lakosság tájékoztatása is, ami eddig nem feltétlenül jelentkezett a titkárságok feladatai között; annak ellenére, hogy a védekezés területi és helyi irányítása a védelmi bizottságok elnökei irányításával a védelmi bizottságokra és a polgármesterekre hárul.³⁰

Számos esetben pont a pandémia alatti válságkezelés során bizonyosodott be, hogy a védelmi és biztonsági igazgatás területi szerveinél is az összekötő, koordináló szerep felértékelődött, mely nem csupán egy közbe ékelt irányítási elem, hanem éppen ellenkezőleg, a védekezés mozgatója, szervezője lett területi szinten, amely összekötötte az államigazgatási szerveket – egyben a vármegyei vezetők közötti koordinációt is támogatva –, a szakági intézményeket, rendvédelmi és katasztrófavédelmi erőket annak érdekében, hogy az összkormányzati védekezés a lehető leghatékonyabb lehessen.

Akciócsoport, Határellenőrzési Akciócsoport, Önkéntesség Akciócsoport. Az akciócsoportok így szinte minden felmerülő kárelhárítási, vagy a jövőben jelentkező normál működésre történő visszaállást célzó területen tudták a feladataikat ellátni.

²⁹ KÁDÁR Pál (2024): Közigazgatás, védelmi és biztonsági igazgatás, katonai igazgatás – Fókuszban a Területi Védelmi Bizottságok és a kormányzás folyamatosságának összefüggései. Honvédségi Szemle, 2024(1), 20.

³⁰ MUHORAY Árpád (2019): A katasztrófavédelmi igazgatás rendszere, helye, szerepe a védelmi igazgatási feladatok ellátása során. In: HORNYACSEK Júlia (szerk.): A védelmi igazgatás rendszere és a honvédelmi igazgatással való kapcsolatának elméleti és gyakorlati összefüggései. Budapest: Dialóg Campus, 117.

3. Az orosz-ukrán konfliktus által generált menekültválság

A világjárványt követően ismét egy újabb kihívással kellett szembenézni a védelmi rendszernek. Az orosz-ukrán konfliktus miatt bekövetkezett menekültválság vonatkozásában a mai napig tartó – bár az időskálát szemlélve csökkenő intenzitással jelentkező - eddig nem tapasztalt komplex feladatellátás végrehajtására volt szükség. Akár a központi védekezést irányító szerveknek, úgy a területi szinten működő védelmi titkárságoknak is menekültkoordinációs feladatokat kellett és kell a mai napig ellátni. Ez, a pusztán polgári védelmi feladatvégrehajtás melletti, de annál komplexebb tevékenység magában foglalja a menekültek elhelyezésének, ellátásának, esetleges orvosi kezelésének támogatását, álláskeresési ügyeinek intézését, vagy abban történő közreműködést, sőt még a kiskorú menekültek óvodai, iskolai szolgáltatásainak megszervezését, mely feladatok már átsorolódnak az idegenrendészeti, foglalkoztatási és szociális ellátások szférájába is. Ki kell jelentenünk, hogy nem arról van szó, hogy adott szakfeladatot ellátó intézmények nem működtek vagy működnek a megfelelő keretek között, csupán a menekültválság kitörése következtében vármegyei szinten a területi védelmi titkárságoknak össze kellett kapcsolnia a résztvevő feleket, végig vezetni a beérkező menekültet az érintett intézményeken, majd ellátást és szállást biztosítani, mindezt azért, mert jelentős túlterhelés érte a védelmi és ellátó rendszereket.

A kezdeti végrehajtási fázisban a Katasztrófavédelem által működtetett, rendkívül hasznos és naprakész HELIOS rendszer használatával tudták a területi védekezésben részt vevők megkezdeni a válságkezelést, mely adatbázis valóban nagy segítséget nyújtott a védelmi titkárságok részére. A HELIOS rendszer a veszélyhelyzeti tervezés hatékony támogatója, mint polgári védelmi adatnyilvántartó program, amely az Elektronikus Közigazgatás Operatív Program fejlesztés keretén belül jött létre. „A program egyedi, a katasztrófavédelem polgári védelmi szakterületének legfontosabb, korábban csak papír alapon, vagy az országban nem egységes adatbázisokban létező tervezési feladatrendszerét fogja össze. A veszélyhelyzeti alkalmazás elsősorban a katasztrófavédelmi műveletek sikeres végrehajtásához rögzíti a települések katasztrófavédelmi besorolásán alapuló veszélyeztetettségeket. Kezeli a védelmi igazgatás különböző szintjein szereplők feladatrendszerét, statisztikai és térinformatikai lekérdezések segítségével támogatja a szakfeladatok végrehajtását.”³¹ A HELIOS rendszer másik nagy előnye, hogy használatához nem szükséges különösebb informatikai szaktudás, a megfelelő jogosultság és adatvédelmi nyilatkozat megléte esetén az arra jogosult egyszerűen és átláthatóan tudja használni az adatbázist.

A HELIOS rendszer adatbázisa mindenben megfelel egy katasztrófahelyzet, vagy háborús cselekmény következtében előállt lakosság ellátási, befogadási helyzet kezelésére, amely során a kitelepített embereket nagy számban el tudjuk helyezni. Ilyen esetekben természetesen nem szükséges tekintettel lenni az elhelyezésre kijelölt ingatlan alapfeladatának ellátására, tehát a sportcsarnok, kollégium, iskola, ha szükséges, bezár és átalakul befogadóhellyé. Az orosz-ukrán konfliktus menekültellátása kapcsán ez nem jöhetett szóba, mivel ezen intézmények működését nem lett volna célszerű zavarni, hiszen olyan közfeladatok ellátásáról van szó, melyek egy ilyen helyzetben indokolatlanul sérültek, vagy

³¹ CSEKŐ Katalin – HÁBERMAYER Tamás (2017): A katasztrófavédelmi műveletek támogatása a HELIOS polgári védelmi adatnyilvántartó programban. Hadmérnök 2017. (XII/2.) 138.

akár el is lehetetlenültek volna. Másfelől a HELIOS adatbázisában szereplő magánszállások, hotelek, panziók igénybevétele társadalmilag is rendkívül érzékeny és költséges megoldásnak mutatkozott, befolyásolva az ország turisztikai attrakcióinak bel- és külföldi látogatottságát, sőt akár nemzetközi megítélését is. Érthető módon így más források irányába volt szükséges fordulni, mely funkciójukat tekintve egyenértékűek a rendelkezésre álló szálláshelyekkel, ugyanakkor nem okoznak feszültséget sem a védelmi, sem pedig más szakmai ellátórendszer normál működésében. A gyakorlat azt mutatta, hogy más, használható adatbázis hiányában „ad hoc” módon kellett a kialakult helyzetet kezelni, mely a védekezést, mint alapvető feladatellátást szemlélve nem a legkívánatosabb megközelítés. Számos esetben területi vagy akár helyi szinten a már meglévő, rendszerint a pandémia alatt kialakított, bejáratott vagy szorosabbra fűzött kapcsolati tőke maradt bevethető, segítőkész önkormányzatok, civil szervezetek, némely esetben vállalkozók segítségével. A menekülthelyzet kezelésével összhangban így tehát területi szinten kialakult egyfajta „vármegyei kisokos” adatbázis, tartalmában területileg differenciáltan, nagyban attól is függően, hogy milyen mértékben érintette az adott megyét a menekültkrízis.

4. Javaslatok

Úgy vélem, a fent kifejtett problémák hatékonyabb kezelésére szükségesnek mutatkozik egy területi, vármegyei szinten létrehozott és a védelmi titkárságok által naprakészen tartott adatbázis kialakítása. Ráadásul a korábban már említett HELIOS rendszert a maga komplexitásával és valóban minden területet érintő adattartalmával csak korlátozottan tudja elérni a titkárságok állománya, hiszen ez a rendszer kizárólag a katasztrófavédelmi szervezet belső hálózatából érhető el és így is kizárólag csak az arra jogosult, megfelelő képzéssel és adatvédelmi nyilatkozattal rendelkező szakember számára nyitott.³²

Kétféle megoldás mutatkozik az adathozzáférés és használat hatékonyságának javítására, egyrészt meg kell vizsgálni, hogy a területi titkárságok elhelyezéséről szolgáló épületbe bevezethető-e a katasztrófavédelmi védett hálózat. Amennyiben ez technikailag lehetséges, úgy a titkárságoknál katasztrófavédelmi állományában lévő szakember – a megfelelő képzés után – teljes hatékonysággal lenne képes kezelni, hozzáférni és fejleszteni az adatbázist.

A megoldások keresésekor másfelől szükséges figyelembe venni, hogy a múltbéli és sikeresen kezelt krízishelyzetek során több olyan minimális információs probléma, vagy éppen adatbázis anomália lépett fel, mely akkor és ott növelte a beavatkozási időt, rontva ezzel a hatékonyságot is. Úgy vélem, a második, teljesebb megoldás – a HELIOS rendszer titkárságok számára történő elérhetővé tétele mellett – a területi szintre leképezett, létrehozott összekapcsolt adatbázis megteremtése. Egy ilyen átfogó adatbázis megléte és naprakészen tartása nagyban növelné a területi védelmi képességeket, hiszen akár katasztrófavédelmi, honvédelmi vagy egyéb más krízishelyzetben az információ a végfelhasználókhoz a legközelebb lenne elérhető, olyan adattartalommal, mely valós és naprakész. Egy ilyen összekapcsolt adatbázisnak többek között tartalmaznia kellene még a vármegyei kritikus infrastruktúrát,³³ a lényeges termelési kapacitásokat előállító cégek, intézmények adatait, kapacitásuk sarokszámait, a területileg lényeges népegészségügyi adatokat, kórházi

³² CSEKŐ Katalin – HÁBERMAYER Tamás (2017): A katasztrófavédelmi műveletek támogatása a HELIOS polgári védelmi adatnyilvántartó programban. Hadmérnök 2017. (XII/2.) 142.

³³ Értve ez alatt a katasztrófavédelmi, katonai és államigazgatási szempontok szerinti kritikus infrastruktúrákat is.

kapacitástáblázatokat és gyógyszerraktározási számokat, az önkéntes segély- és mentőszervezetek kapacitásait, a készletezhető és valóban elérhető élelmiszer mennyiségeket. Ilyen átfogó adathalmaz birtokában már könnyebben lehetne végrehajtani a területi védekezést és az együttműködések koordinációját, hiszen egy gyors helyzetelemzést követően az 5W+1H³⁴ módszerrel világos és átlátható protokollt lehetne kialakítani a már meglévő és világos jogszabályi keretekre. Ugyanakkor egy ilyen komplex rendszer segíthetné az adatbázis-anomáliák kiszűrését is, mely az Ország Összehangolt Védelmi Tervének³⁵ finomhangolása során is nagy segítséget nyújthatna, kiküszöbölve az átfedéseket és a téves, vagy akár több vármegyében is bejegyzett egyéb kapacitásokat, felfedhetné bizonyos szolgáltatások igénybevételének gyenge pontjait, vagy éppen olyan áruk vagy fogyasztási cikkek szállítási láncainak sebezhetőségét, melyek esetleges hiánya kritikus helyzetet teremthet.

5. Összegzés

Elmondható, hogy a védelmi és biztonsági igazgatás csak akkor tudja hatékonyan és a jelenlegi geopolitikai helyzetben ellátni az alapvető feladatait, ha a területi, vármegyei szinten is releváns adatok birtokában tudja meghozni a szükséges döntéseket, illetve koordinálhatja és támogathatja a védekezésben érintett szakági szervezetek munkáját. Az eddig még nem tapasztalt, illetve nem ilyen intenzitással és gyakorisággal megjelenő krízishelyezetek jövőbeli kezelésére is fel kell készülni, melyek alapvetően eltérhetnek a Covid-19 világjárványtól vagy az orosz-ukrán konfliktus okozta menekültválságtól, ugyanakkor a védekezéshez szükség lesz egy olyan, területileg strukturált, naprakész adatbázis meglétére, mely nemcsak hatékonyságában tudja javítani a beavatkozásokat vagy éppen a koordinációt, hanem horizontálisan is kiszélesítheti a védekezésben részt vevők szerepét is.

A felhozott példák nyomán rávilágítottam, hogy a védelmi és biztonsági igazgatás területi, vármegyei szerveinek ellenálló képessége az elmúlt években megkezdett technikai fejlesztések ellenére is bővíthető, egységesíthető lenne, elsősorban a már meglévő HELIOS rendszer hozzáférhetőségének és szerkeszthetőségének kiterjesztésével a területi védelmi titkárságok állománya részére, másodsorban egy új, ügynevezett területi összekapcsolt adatbázis létrehozásával és naprakészen tartásával. A példák nyomán fel kívántam hívni a figyelmet arra, hogy egy ilyen komplex adatbázis és a hozzárendelt döntéshozatali protokoll, akár mesterséges intelligencia támogatásával - mely elsősorban helyzet- és jogszabáylelemzésre, értelmezésre kerülhetne felhasználásra - nagyban javítaná a területi és ennek nyomán összességében az országos védekezési képességeket is.

³⁴ Lásd bővebben: Jaydee Reyes (2023): A Comprehensive guide to the 5W1H Method. A módszer elnevezése az 5 + 1 angol nyelvű kérdőszavak kezdőbetűiből összerakott rövidítésből ered, vagyis: ki? (Who), mit? (What), mikor? (When), hol? (Where), miért? (Why) és a hogyan? (How). Az egyik legegyszerűbb és legszélesebb körben elterjedt módszer a probléma feltárások során, mely a probléma mélyebb megértését is elősegítheti az 5+1 kérdésre adott válaszok elemzésével.

³⁵ A védelmi és biztonsági célú tervezés szabályairól szóló 400/2022. (X. 21.) Korm. rendelet alapján.

Sajnos egy ilyen átfogó, az esetleges krízishelyzetek kezelésénél nagy támaszt nyújtó összekapcsolt adatbázis létrehozására és kezelésre jelenleg a legtöbb vármegyében nincsenek meg a technikai feltételek a titkárságok elhelyezéséül szolgáló épületekben.³⁶

---

³⁶ A minősített adatok kezelésének rendjéről kiadott 90/2010. (III. 26.) Korm. rendelet alapján lenne szükséges az ilyen helyiségek technikai paramétereink a kialakítására.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

- BODA Mihály (2023): A háborús ideológiák története: a háború igazolása Nyugat-Európában és Magyarországon az ókortól a 20. század végéig. Ludovika Egyetemi Kiadó.
- BODA Mihály (2022): A Hibrid háború etikája: az igazságos hibrid háború elmélete. In: M. SZABÓ Miklós (szerk.): A hadtudomány aktuális kérdései. Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2022.
- BODA Mihály (2023): Hibrid háború: konfliktusforma a harmónikus béke és a direkt háború között – A hibrid háború katonafilozófiai értelmezése. In: Lehelyezett kő. Tanulmányok M. Szabó Miklós nyugállományú altábornagy, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja emlékére. GÓCZE István – PADÁNYI József (szerk.) Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2023.
- CSEKŐ Katalin – HÁBERMAYER Tamás (2017): A katasztrófavédelmi műveletek támogatása a HELIOS polgári védelmi adatnyilvántartó programban. Hadmérnök 2017. (XII/2.)
- FARKAS Ádám (2021): A több síkú megközelítés jelentősége a védelem és biztonság szabályozásának és szervezésének komplex kutatásaiban, különös tekintettel az Eurázsia-gondolatra. Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok, 2021(9)
- GOTO Erik – LŐRINCZ Viktor Oliver: Reziliencia, alkalmazkodás, kognitív modellek és a jog; In: GÁRDOS-OROSZ Fruzsina (szerk.) A magyar jogrendszer rezilienciája 2010–2020, ORAC Kiadó Kft., 2022.
- HALMAI Péter (2021): Középpontban a reziliencia. A Gazdasági és Monetáris Unió mélyülésének egyes mechanizmusai. Pénzügyi Szemle 2021 (1). 7-31.
- HOFFMANN Frank G. (2007): Conflict in the 21st century: the rise of hybrid wars. Arlington. VA. Potomac Institute for policy Studies.
- J. B. RUHL: „General design principles for resilience and adaptive capacity in legal systems-with applications to climate change adaptation” North Carolina Law Review 2011/5.
- JAYDEE Reyes (2023): A Comprehensive guide to the 5W1H Method.
- KÁDÁR Pál – KESZELY László (2022): A nemzeti ellenállóképesség megerősítésének keretszabályai, elvi irányok és várható trendek beazonosítása. Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok, 2022(20).
- KÁDÁR Pál (szerk.): A védelmi és biztonsági szabályozás magyarországi reformja; Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2024.
- KÁDÁR Pál (2024): Közigazgatás, védelmi és biztonsági igazgatás, katonai igazgatás – Fókuszban a Területi Védelmi Bizottságok és a kormányzás folyamatosságának összefüggései. Honvédségi Szemle, 2024(1), 17-25.
- KASSAI Károly (2023) : Az ellenálló képességre (Resilience) vonatkozó NATO, EU általános követelmények fontosabb megjelenéseinek áttekintése. Military and Intelligence CyberSecurity Research Paper 2023(8)
- KUSLITS Béla (2015): Reziliencia társadalmi és ökológiai rendszerekben. Alkalmazott Pszichológia 2015 (1), 27-41.
- MUHORAY Árpád (2019): A katasztrófavédelmi igazgatás rendszere, helye, szerepe a védelmi igazgatási feladatok ellátása során. In: HORNYACSEK Júlia (szerk.): A védelmi igazgatás rendszere és a honvédelmi igazgatással való kapcsolatának elméleti és gyakorlati összefüggései. Budapest: Dialóg Campus. 111-132
- MUHORAY Árpád (2021): A katasztrófák kezelésének perspektívái és összkormányzati kapcsolódások a 21. században. Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok, 2021(8)

MUHORAY Árpád (2021): A katasztrófavédelem kihívásai a 21. században a Nemzeti Biztonsági Stratégia tükrében. Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok, 2021(16)

RESPERGER István (2018): A válságkezelés és a hibrid hadviselés. Dialóg Campus Kiadó, Bp. 2018.

TILL Szabolcs Péter (2025): Az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős szervezetek és infrastruktúrák szabályozása. Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok, 2025 (4).

TILL Szabolcs Péter (2023): A védelmi igazgatás alapjai. In: JOBBÁGY Zoltán (szerk.): A honvédelem alapjai. Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2023.

1012/2020. (I. 31.) Korm. határozat a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs felállításáról.

1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról (NBS3).

1088/2022. (II. 24.) Korm. határozat a Nemzetbiztonsági Operatív Törzsről.

1101/2020. (III. 14.) Korm. határozata koronavírus elleni védekezés kapcsán szükséges további intézkedésekről.

2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről

2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról

2022. december 14-i (EU) 2022/2557 európai parlamenti és tanácsi irányelv

2073/2004. (IV. 15.) Korm. határozat a Magyar Köztársaság nemzeti biztonsági stratégiájáról (NBS2).

2144/2002. (V. 6.) Korm. határozat a Magyar Köztársaság nemzeti biztonsági stratégiájáról (NBS1).

297/2020. (VI. 24.) Korm. rendelet a Gazdaságvédelmi Operatív Törzs felállításáról és feladatairól.

400/2022. (X. 21.) Korm. rendelet a védelmi és biztonsági célú tervezés szabályairól

90/2010. (III. 26.) Korm. rendelet a minősített adatok kezelésének rendjéről

NATO Resilience and Article3; https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132722.htm (Letöltés: 2025. 11.10.)

